

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 183
van **LUDWIG VANDENHOVE**
datum: 15 februari 2021

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Graven van oud-strijders - Bescherming

Regelmatig doen gemeenten onderhouds- en verfraaiingswerken op hun begraafplaatsen, waarbij oude graven geruimd worden om plaats te maken voor nieuwe. Daarbij wordt vaak getracht om de graven van gesneuvelden, oud-strijders, verzetsstrijders,... te behouden.

In de praktijk is het echter niet altijd vanzelfsprekend om te achterhalen om welke graven het precies gaat. In sommige gemeenten, waar het om enkele mensen ging, liggen ze gewoon begraven 'in de rij'; op plaatsen met meer oud-strijders werd een ereperk aangelegd. In sommige gemeenten kan achteraf ook de partner erbij worden begraven; in andere gemeenten kan dat niet. Dat is soms de reden waarom iemand die op het ereperk begraven had kunnen worden, gewoon in de rij wordt begraven bij de partner met wie hij jarenlang getrouwd was. Soms gaat het om andere gezinsleden die bij de ouders worden begraven. Op sommige plaatsen werden ook mensen van de weerstand op het ereperk begraven. Op andere plaatsen liggen ze gewoon in een graf in de rij, maar werd een plaquette aangebracht of een metalen plaatje met 'hier rust een weerstander'.

Er zijn kortom tal van varianten en dat maakt het moeilijk om de graven te identificeren. Ook is het moeilijk om de juiste informatie te verzamelen over de graven als gemeenten ze willen aanduiden met een embleem of plaquette.

1. Wat is de regelgeving met betrekking tot de graven van gesneuvelde militairen, oud-strijders, verzetsstrijders, ...? In welke mate genieten deze graven bescherming?
2. Welke mogelijkheden zijn er voor steden en gemeenten om onderzoek te doen naar de graven en de precieze identiteit van de overledenen als men vermoedt dat het gaat om een gesneuvelde militair, oud-strijder, verzetsstrijder, ...? In welke mate is er sprake van inventarisatie, en door wie?
3. Komen gemeenten die lokaal beleid willen voeren rond het onderhoud en de bescherming van ereperken en graven van oud-strijders in aanmerking voor financiële steun vanuit Vlaanderen? Graag desgevallend een overzicht van de bestaande regelingen.

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 183 van 15 februari 2021

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Er is een wijde waaier van militaire begraafplaatsen, burgerlijke begraafplaatsen met ereperken en individuele graven, in België zelf en in het buitenland, die een laatste rustplaats bieden aan Belgische slachtoffers van de oorlog, zowel militairen als burgers.

De materie betreffende de graven van gesneuvelde militairen, oud-strijders, verzetsstrijders, etc. komt dan ook terug in verschillende regelgevingen :

- a) een aantal specifieke militaire begraafplaatsen met specifieke (federale) regelgeving;
- b) het onroerend erfgoeddecreet regelt bepaalde begraafplaatsen of graven die op de inventaris staan of die beschermd zijn (op verschillende manieren);
- c) voor de andere begraafplaatsen geldt lokale autonomie.

Na de Eerste Wereldoorlog werden er een aantal militaire begraafplaatsen opgericht voor gesneuvelde militairen, waar nadien ook gesneuvelde militairen uit de Tweede Wereldoorlog werden bijgelegd. Er zijn op deze militaire begraafplaatsen ook gefusilleerde burgers begraven. De federale overheid - sinds 2009 is de Dienst Oorlogsgraven ondergebracht bij het Instituut voor Veteranen - Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en Oorlogsslachtoffers (IV-NIOOO)- is bevoegd voor het onderhoud en het herstel van deze begraafplaatsen.

Op grond van het Onroerend Erfgoeddecreet genieten drieëntwintig militaire ereperken en twaalf 'groepen' van heldenhuldezerken in Vlaanderen een bescherming als monument, stads- of dorpsgezicht of landschap. Voor verdere informatie hierover verwijs ik naar mijn collega minister Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed.

Niet alle gesneuvelde militairen werden echter op een van voornoemde begraafplaatsen begraven: verschillende nabestaanden hebben ervoor gekozen om hun gesneuvelde verwanten op de gemeentelijke begraafplaats van hun woonplaats te laten bijzetten.

Lokale besturen hebben opties om bv ereperken voor militairen in te richten of kunnen graven met lokaal historisch belang aanduiden waar zij dan beheer van overnemen. In toepassing van het beginsel van de lokale autonomie kan de gemeente zelf beslissen om ereperken voor gesneuvelde militairen, oud-strijders, burgerlijke slachtoffers, etc. aan te leggen. Het initiatief daartoe behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de gemeentelijke overheid. Indien een gemeente beslist om een ereperk op te richten, dan moet de gemeente ook de voorwaarden/modaliteiten ervoor bepalen, zoals wie op het ereperk kan begraven worden. Dit kan bijgevolg verschillen van gemeente tot gemeente.

Op grond van artikel 26 §2 van dit decreet kan het college van burgemeester en schepenen eveneens beslissen dat bepaalde graven van militairen, oud-strijders,... op de lijst van graven met lokaal historisch belang worden geplaatst die als kleine onroerende erfgoedelementen kunnen worden beschouwd. Aan dit artikel wordt uitvoering gegeven door de artikelen 46 tot en met 48 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004.

2. Iedereen kan een onderzoek doen naar graven van gesneuvelde militairen, oud-strijders, verzetsstrijders,... Het lijkt me dat lokale geschiedkundige of heemkundige kringen hier een bijdrage kunnen leveren. Verschillende lokale kringen hebben dit recent ook gedaan ter gelegenheid van de herdenkingen van WO I. In dit verband kan ook verwezen worden naar het War Heritage Institute, die in overleg met de heemkundige kringen verschillende initiatieven nemen rond het verzamelen van informatie over welke militair of verzetsstrijder waar ligt, het plaatsen van een plaquette op de graven van bv soldaten die niet op ereperken liggen, ... (<https://www.warheritage.be/nl/nos-heros-oublies>).

Op grond van het Onroerend Erfgoeddecreet werden zevenenvijftig militaire ereperken en zeventien 'groepen' van heldenhuldezerken opgenomen in de wetenschappelijke inventaris van het onroerend erfgoed. Ik heb geen verder zicht op de inventarisatie door de gemeenten.

3. In het Onroerend Erfgoeddecreet zijn premies voorzien voor de door de Vlaamse overheid beschermde militaire ereperken en heldenhuldezerken. Voor niet door de Vlaamse overheid beschermde graven zijn geen premies voorzien.